

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

9-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 9 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Ahmadjonov Ahrorbek Shuhratbek o'g'li

THE JEWS OF CENTRAL ASIA DURING THE RUSSIAN EMPIRE AND SOVIET ERA:
THE LEGAL, SOCIAL, AND CULTURAL LIFE OF THE BUKHARAN JEWS 9-13

Xurramov Xamid Bobokul o'g'li

AMIR TEMUR DAVRIDA TERMIZ VA CHAG'ONIYON QANDAY O'RIN TUTGAN? 14-18

Zikirova Maxprat Soliyevna

HARBIY SOHADA VATANPARVARLIKNI KUCHAYTIRISH TENDENSIYALARI
VA ULARNING MILLIY XUSUSIYATLARI 19-25

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Амбарцумян Анастас Алексеевич

СОСТОЯНИЕ И НЕКОТОРЫЕ ПРИОРИТЕТЫ РАЗВИТИЯ
ЭНЕРГЕТИКИ УЗБЕКИСТАНА 26-38

Rajabov Alibek Xushnudbekovich

ILMIY-TADQIQOT VA ISHLANMALARNI MINTAQAVIY IJTIMOYIY-IQTISODIY
RIVOJLANISH TENDENSIYALARIGA TA'SIRI 39-46

Xaytboyeva Nigora Bakmamatovna

OPPORTUNITIES FOR USING CUSTOMER-ORIENTED MARKETING STRATEGIES
IN TEXTILE ENTERPRISES 47-52

Shixiyev Raxim Muhammedovich

QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA QISHLOQ XO'JALIGI TEXNIKALARINING
RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH
ISTIQBOLLARI 53-60

Pardayeva Ma'rifat Muzaffarovna

SURXONDARYO VILOYATI IQTISODIY RIVOJLANISHINING EKONOMETRIK
VA STATISTIK TAHLILI 61-66

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Navro'zova Gulchehra Nigmatovna

BAHOUDIN NAQSHBAND RUBOIYLARIDA VASL MASALASI 67-70

Yuldasheva Diloram Yuldashevna

O'ZBEKISTONDA AXBOROT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING
DOLZARB MASALALARI 71-74

Mamadaliyev Mansurjon Mamajonovich

ZAMONAVIY JAMIYATDA FUTBOL FALSAFASINING AHAMIYATI 75-80

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Ayimbetova Zamira

BADIIY ADABIYOTDA MOTIVLARNI TIZIMLASHTIRISH
VA TASNIFLASHNING NAZARIY ASOSLARI 81-87

<i>Kurbanbaev Djavod Aminbaevich</i> ANTROPOSENTRIZM PARADIGMASINING ASOSIY TUSHUNCHA VA TAMOIYILLARI	88-92
<i>Петросянц Эрнст</i> СЕЛЕБ-СЛОВА: ОККАЗИОНАЛИЗМЫ, РОЖДАЮЩИЕСЯ В МЕДИА	93-99
<i>Gulmuradova Sobira Rustam qizi</i> NAVOIY VA TILIMIZ	100-103
<i>Begmatova Sitora Bekzod qizi</i> ROMANTIZM OQIMINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ULARNING ASOSIY VAKILLARI	104-107

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Firuz Muxitdinova</i> JAMIYAT BARQARORLIGI VA SHAXSIY BURCH: JAVOBGARLIK MADANIYATI HAQIDA TAHLILY MULOHAZA	108-113
<i>Qayumberdiyeva Dildora Doniyor qizi</i> NIZOLARNI HAL QILISHNING MUQOBIL USULI SIFATIDA MEDIATSIYA INSTITUTINING ROLI	114-123
<i>Narimanov Bekzod Abduvaliyevich</i> IJTIMOIY LOYIHALARNI AMALGA OSHIRISHDA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARI FAOLIGINI YUKSALTIRISHNING INNOVATSION USULLARI	124-135
<i>Umarova Barno Akbutayevna</i> FUQAROLIK SUDLARIDA ATROF-TABIIY MUHITGA NISBATAN YETKAZILGAN ZARARLARNI UNDIRISH BILAN SUD AMALIYOTIDAGI MUAMMOLARNING AYRIM JIHATLARI	136-143
<i>Rasulov Baxtiyor Shavkatovich</i> ATMOSFERA HAVOSINI MUHOFAZA QILISH QONUNCHILIGI IJROSI USTIDAN PROKUROR NAZORATI	144-150
<i>Normatov Ermamat Toyir o'g'li</i> ATROF-MUHITNI MUHOFAZA QILISHDA XALQARO HUQUQ VA MILLIY QONUNCHILIK	151-164
<i>Karamanova Benazir</i> YANGI O'ZBEKISTONDA YOSHLARNING QONUN IJODKORLIGIDA ISHTIROKI	165-169
<i>Ametova Nurjamal Kudaybergenovna</i> JINOYATLARNI OLDINI OLISHDA QO'SHIMCHA JAZOLARNING PREVENTIV XUSUSIYATLARI	170-177
<i>Rajabov Sherzodbek Ravshanbekovich</i> NEUSTOYKA TO'LASHTIRILGAN JAVOBGARLIK TURI SIFATIDA	178-181

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

<i>Madaminova Gulzoda Madaminovna</i> VOLEYBOL MASHG'ULOTLARI ORQALI MAKTAB O'QUVCHILARINING JISMONIY SIFAT KO'RSATKICHLARINI RIVOJLANTIRISH	182-185
--	---------

Rizayeva Gulnoza Xikmatuloyevna

AKADEMIK LITSEYLARDA "ATOM VA YADRO FIZIKASI BO'LIMI MAVZULARINI"
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VOSITASIDA O'QITISH METODIKASI. ("ELEMENTAR
ZARRALAR «BOG'I». POZITRONNING KASHF ETILISHI. ANTIZARRALAR. ELEMENTAR
ZARRALARNI XARAKTERLOVCHI KATTALIKLAR. ELEMENTAR ZARRALAR
FIZIKASIDAGI SAQLANISH QONUNLARI. ORALIQ BOZONLAR-KUCHSIZ O'ZARO
TA'SIRNING TASHUVCHILARI" MAVZUSI MISOLIDA) 186-197

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI - PHILOLOGICAL SCIENCES**Received:** 15 August 2025**Accepted:** 30 August 2025**Published:** 15 September 2025*Article / Original Paper***THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE SYSTEMATIZATION AND CLASSIFICATION OF MOTIFS IN FICTION****Ayimbetova Zamira**Doctoral Student at the Institute of Uzbek Language,
Literature, and Folklore, Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan
Doctor of Philosophy in Philological Sciences (PhD)

Abstract. In this article, the theoretical foundations for systematizing and classifying literary motifs are analyzed. Drawing on the views of scholars such as Veselovsky, Tomashevsky, Garmash, Meletinsky, Jung, and Frye, it elucidates the semantic, structural, and thematic interpretations of the motif, as well as the interrelations among motif-theme-plot; by their function within the plot, connecting (dynamic) and free (static) motifs are distinguished. By scope and origin, traditional and individual (leitmotiv) types are identified; across genres (lyric, epic, dramatic), predominant motifs are considered; and by content-imagery characteristics, a system of mythological, situational, action, imagistic, characterological, landscape, spatial (linked to the chronotope), and psychological motifs is proposed. Within a comparative-historical approach, the role of Thompson's motif index and Frenzel's dictionary is demonstrated, and examples substantiate the national-cultural interpretations of motifs and the processes of their migration and transformation. On the basis of the motifeme-allomotif pair, the author defines criteria (substantive essence, functional role, and genre and cultural conditioning) and presents a conceptual model for the practices of intertextual analysis, translation, comparative literary studies, and for building a corpus of motifs.

Keywords: literary motif; systematization; classification; theme; plot; archetype; leitmotiv; chronotope; motifeme; Thompson Index; Frenzel Dictionary; intertextuality; national-cultural interpretation.

**BADIIY ADABIYOTDA MOTIVLARNI TIZIMLASHTIRISH
VA TASNIFLASHNING NAZARIY ASOSLARI****Ayimbetova Zamira**O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasining
O'zbek tili, adabiyoti va folklori instituti doktoranti
Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya. Ushbu maqolada badiiy motivlarni tizimlashtirish va tasniflashning nazariy asoslari tahlil qilingan. Veselovskiy, Tomashevskiy, Garmash, Meletinskiy, Yung, Fray kabi tadqiqotchilar qarashlariga tayangan holda motivning semantik, struktural va tematik talqinlari, shuningdek motiv-mavzu-syujet o'zaro munosabatlari yoritiladi; syujetdagi funksiyasiga ko'ra bog'lovchi (dinamik) va erkin (statik) motivlar farqlanadi. Qamrovi va paydo bo'lish manbalariga ko'ra an'anaviy va individual (leytmotiv) turlari; janrlar kesimidagi (lirik, epik, dramatik) ustuvor motivlar; mazmun-obraz xususiyatiga ko'ra mifologik, vaziyat, harakat, obraz, xarakteristik, manzara, fazoviy (xronotop bilan bog'liq) va psixologik motivlar tizimi taklif etiladi. Komparativ-tarixiy yondashuvda Thompson indeksi hamda Frenzel lug'atining roli ko'rsatiladi, motivlarning milliy-madaniy talqinlari va migratsiya-transformatsiya jarayonlari misollar bilan asoslanadi. Muallif motifema-allomotif qarama-qarshi juftligi asosida mezonlar (mazmuniy mohiyat, funksional rol, janr va madaniy bog'liqlik)ni aniqlab, intertekstual tahlil, tarjima va komparativ adabiyot hamda motivlar korpusini yaratish amaliyotlari uchun konseptual modelni taqdim etadi.

Kalit so'zlar: badiiy motiv; tizimlashtirish; tasnif; mavzu; syujet; arxetip; leytmotiv; xronotop; motifema; Thompson indeksi; Frenzel lug'ati; intertekstualizm; milliy-madaniy talqin.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I9Y2025N12>

Badiiy motiv adabiy asarning tarkibiy qismi sifatida adabiyotshunoslikda keng qo'llaniladigan, ammo mazmun doirasi aniq chegaralanmagan tushunchadir. Turli manbalarda **“motiv”** atamasi xilma-xil ma'nolarda izohlanib, **mif, mavzu, g'oya, obraz, ramz, arxetip** yoki **leytmotiv** singari tushunchalar bilan deyarli teng ma'noda ishlatilganini ko'rish mumkin [1]. Olim V.E.Xalizev ta'kidlaganidek, “motiv” tushunchasining adabiyotshunoslikdagi asosiy mazmunini aniq belgilash juda murakkab [2]. Shunga qaramay, ko'plab tadqiqotchilar motivni eng avvalo **takrorlanuvchi unsur** sifatida tavsiflashadi. Ya'ni, motiv badiiy matn doirasida yoki turli matnlarda qayta-qayta namoyon bo'lib, asar mazmuniga ma'lum g'oyaviy-badiiy yukni kiritadigan **barqaror semantik birlik**dir.

Motiv tushunchasi adabiyotshunoslikka XIX asr oxiri – XX asr boshlarida kirib kelgan. Rossiyalik olim A.N.Veselovskiy uni birinchi bo'lib ilmiy atama sifatida qo'llagan va **“motiv – ibtidoiy tafakkur ehtiyojlariga obrazli javob bo'lgan eng sodda rivoyaviy birlik”** deb ta'riflagan edi. Boshqacha aytganda, Veselovskiy motivni syujetni tashkil etuvchi eng kichik semantik bo'lak, ertak va mifologiyaning bo'laklanmas tarkibiy qismi deb bildi [3]. Keyinchalik B.V.Tomashevskiy formalistik adabiyot nazariyasida ushbu tushunchani rivojlantirib, **asar tarkibidagi ajralmas bo'lak sifatidagi “mavzu” motiv deb ataladi, aslida har bir gapning ham o'z motivi bor** degan fikrni ilgari surdi. Tomashevskiy nazarida motiv – bu asar mavzusini atomlar singari tashkil etuvchi eng kichik “bo'linmas” birliklardir [4]. Shu ma'noda, **har bir badiiy detal yoki epizod** mazmun jihatidan mustaqil bir motivni ifoda etishi mumkin. Keyingi tadqiqotlar motiv tushunchasining mazmuni juda keng ekanini ko'rsatdi: u **syujet doirasidagi voqea** bo'lagi, **qahramon holati, obraziy detal, mazkur asarning g'oyaviy-tematik unsuri** yoki hatto **uslubiy takrorlanma** bo'lishi ham mumkin. Adabiyot nazariyatchisi L.V.Garmash motivning bunday “o'zgaruvchanlik xususiyatini” ta'kidlab, uni “asar matnining turli qatlamlarida (g'oyaviy-mavzuviy, syujet-kompozitsion, obraz va til qatlamlarida) namoyon bo'luvchi semantik birlik” deb ta'riflaydi [5]. Demak, motiv tushunchasi protean (qiyofa o'zgartiruvchan) tabiatga ega bo'lib, mazmun va funksiyasiga qarab turli talqin qilinadi.

Biroq motivning qanday talqinidan qat'i nazar, uning asosiy belgisi takroriy semantik mazmunga egaligidir. Motivlar aynan takrorlanish xususiyati tufayli intertekstual hodisa sifatida namoyon bo'ladi – ya'ni, turli davr va adabiy manbalarda muayyan barqaror obraz, syujet holati yoki g'oya takrorlanib kelaveradi. Masalan, jahon adabiyotida “ota va o'g'il o'rtasidagi ziddiyat” motivi ko'plab epik asarlar syujetining asosiy negizini tashkil qilgani tarixiy-poetik tadqiqotlardan ma'lum [6]. Xuddi shuningdek, “rashk va xiyonat”, “yo'ldan adashish”, “sehrangan uyqu” kabi motivlar turli xalqlar ertak va rivoyatlarida takror-takror uchraydi. Bunday takrorlanuvchi motivlarni anglash va tizimga solish adabiy hodisalarning o'zaro aloqadorligini chuqurroq tushunish imkonini beradi. Adabiyotshunos Ye.M.Meletinskiy qayd etganidek, har bir xalqning mifik va folklor merosida butun dunyo adabiyotida uchraydigan umumiy motivlar – **mifologemalar** mavjud bo'lib, ular insoniyatning arxetipik tasavvurlariga borib taqaladi [7]. Demak, motivlar madaniy arxetiplar bilan chambarchas bog'liq: arxetip (K.Yung ta'biricha) – insoniyat ongostidagi umumiy ibtidoiy timsol bo'lsa, motiv – shu timsolning konkret adabiy ko'rinishda takrorlanishidir. Misol uchun, “qahramonning safarga chiqishi”, “ajdarni yenguvchi bahodir” kabi syujetlar butun dunyoda uchraydi va ular

ortida “sayohat”, “yovuzlik ustidan g‘alaba” singari arxetipik motivlar turadi. Adabiyotshunoslikda arxetipik tanqid maktabi vakillari (misol uchun, N.Fray) asarlardagi syujet va obrazlar zahirida “*bokira qiz*”, “*qahramon*”, “*donishmand chol*”, “*ikkinchi tug‘ilish*” kabi umumiy motivlar – arxetiplar yotishini ta’kidlab, badiiy matnlarni shu nuqtai nazardan tahlil qilganlar [8]. Xususan, “*qahramonning safarga otlanishi*” yoki “*qahramonning qayta tirilishi*” singari motivlar deyarli har bir xalq afsona va eposida uchrab, ular K.G.Yung ta’kidlagan “arxetipik syujet sxemalari”dan dalolat beradi [9]. Shunday qilib, motiv tushunchasi o‘z tabiati bilan arxetip, mavzu va syujet singari kategoriyalar orasidagi bog‘lovchi bo‘g‘in vazifasini bajaradi.

Motivning mavzu (tema) bilan aloqasini alohida tushuntirish zarur. Mavzu – asarning mazmun doirasini belgilovchi markaziy g‘oya bo‘lsa, motiv – shu mavzuning alohida ko‘rinishlarda takrorlanib ifodalanishi, uni “bo‘laklarga ajratib” to‘ldiruvchi elementdir. Adabiyot nazariyasida **mavzu va motiv munosabati** ko‘p muhokama qilingan. Masalan, Werner Sollors mavzuni asarning “nima haqidaligi”, motivlarni esa “qanday tasvirlangani” deb ajratadi [10]. Tadqiqotchi Horst Daemmrich ham “mavzu – o‘zaro bog‘liq motivlar majmuasi, motivlar takrorlanishi esa keng mavzuning shakllanishiga olib keladi” deya ta’kidlaydi [1]. Darhaqiqat, mavzu keng ma’no qatlamini qamrab oladi, motivlar esa shu mavzuni konkret detallar orqali yoritadi va boyitadi. Shuning uchun mavzu va motiv o‘zaro bog‘liq va bir-biriga muhtoj kategoriyalardir: motivsiz mavzu mavhum bo‘lib qolardi, mavzusiz motiv esa ahamiyat kasb eta olmas edi. Masalan, “visolga yetolmagan muhabbat” – ko‘plab asarlar mavzusi; ushbu mavzu turli asarlarda turli motivlar orqali ifodalanadi: bir joyda *ayrilish va sog‘inch motivi*, boshqa bir asarda *voqelik to‘sig‘i (ijtimoiy to‘sqinlik) motivi*, yana boshqa bir asarda *o‘lim orqali birlashish motivi* shaklida namoyon bo‘lishi mumkin. Xuddi shu singari, “odob va axloq kurashi” mavzusi “*o‘g‘lonning otaga qarshi isyoni*”, “*man etilgan mevani tatib ko‘rish*” yoki “*jamiyatga qo‘shilolmagan yakkamoxov qahramon*” motivlari vositasida turfa badiiy talqin kasb etadi. Ko‘rinib turibdiki, motivlar o‘zlarining rang-barang talqinlari orqali asarning bosh mavzusiga xizmat qiladi va uning mazmunini turli qirralardan yoritadi.

Motiv va syujet munosabatini tushunish ham motivni tasniflash uchun muhimdir. Formalistik adabiyotshunoslikda syujet **motivlar zanjiri** sifatida qaralgan. Har bir syujet o‘zaro bog‘langan birlamchi motivlardan tarkib topadi. Bunda motivlarning syujetdagi o‘rni va vazifasiga qarab farqlash mumkin. B.V.Tomashevskiy motivlarni “**bog‘lovchi**” va “**erkin**” turlarga ajratgan edi [4]. Syujetda muhim ahamiyat kasb etib, voqealar rivojini ta’minlaydigan motivlar **bog‘lovchi (dinamik) motivlar** deyiladi, ular asarning syujet skeletini hosil qiladi. Masalan, ertaklarda “qahramonning uyidan chiqib ketishi”, “yovuz kuch bilan to‘qnashuvi” kabi motivlar hikoya strukturasini belgilovchi asosiy bo‘laklardir. Aksincha, syujet rivojiga bevosita ta’sir ko‘rsatmaydigan, lekin asarning emotsional yoxud estetik boyligini oshiradigan motivlar **erkin (statik) motivlar** deb yuritiladi. Masalan, qahramonning tush ko‘rishi yoki tabiat tasviri singari epizodlar syujet chizig‘ini oldinga siljitmasa ham, asarning mazmuniga ramziy ma’no yoki kayfiyat bag‘ishlaydi. Demak, syujet funksiyasiga ko‘ra motivlar ikki asosiy turga bo‘linadi: **syujetogenerativ (syujetni harakatlantiruvchi)** va **syujetogenerativ bo‘lmagan (bevosita ta’sir qilmaydigan)** motivlar [5]. Adabiyotshunoslikda bu holat ba’zan **dinamik va statik motivlar** oppozitsiyasi tarzida ham yoritiladi. Shuningdek, V.Tomashevskiy “**majburiy**” (asar mantiqidan kelib chiqadigan) va “**ixtiyoriy**” (asar tuzilmasiga qo‘shimcha bezak beruvchi) motivlarni ajratib ko‘rsatganini ham eslatish joiz [4]. Ko‘rinadiki, ba’zi motivlar asar syujetining

tuzilishi va voqeaviy oqimida asosiy rol o'ynasa, boshqalari syujetga bevosita bog'lanmay, asar matnida ma'lum **poetik takror** yoki **ramziy fon** hosil qiladi. Lekin har ikkala holatda ham motiv asarning umumiy mavzusi va ideyasiga xizmat qiladi, uni boyitadi. Masalan, A.S.Pushkinning "Yevgeniy Onegin" romanida [11] "ortiqcha odam" motivi syujetning mazmuniy asosini tashkil etsa (bosh qahramon Onegin obrazi orqali), shu asarda takrorlanib turuvchi "qor yog'ishi" yoki "kecha manzarasi" singari motivlar esa lirik kayfiyat beruvchi erkin motivlar sifatida namoyon bo'ladi.

Motiv tushunchasining bunday keng qamrovli talqinlari uni tasniflash mezonlarini ham murakkablashtiradi. Adabiyotshunoslikda motivlarni tizimli ravishda tasniflash bo'yicha turli usullar taklif etilgan. Ulardan biri – motivlarning qamrov doirasiga qarab ajratishdir. Jumladan, zamonaviy nazariy adabiyotshunoslikda motivlar "**an'anaviy**" va "**individual**" turlarga bo'linadi. **An'anaviy motivlar** – adabiyotda yoki folklorda ko'pdan beri ma'lum bo'lgan, ma'lum janr yoki madaniy an'ana doirasida takrorlanib keluvchi barqaror motivlardir. Masalan, "g'ayri tabiiy tug'ilish", "qahramonning yo'lga chiqishi", "ayolning jodusi" kabi motivlar xalq og'zaki ijodida va yozma adabiyotda asrlar davomida qayta qo'llanilib, an'anaviy motivlar xazinasini shakllantirgan. Badiiy adabiyotga xos janr motivlari ham aslida an'anaviy motivlar turkumiga kiradi: masalan, elegik janr uchun "hayotning o'tkinchiligi", "kuz fasli va so'nayotgan tabiat" motivlari odatiy bo'lsa, detektiv janr uchun "jinoyat va jazo" yoki "haqiqatning oshkor bo'lishi" motivlari xarakterlidir. **Individual motivlar** esa – muayyan bir yozuvchi ijodida yoki hatto bitta asar doirasida kuzatiladigan o'ziga xos, betakror motivlardir. Ma'lum bir adib ijodida boshqalarida deyarli uchramaydigan takroriy obraz, holat yoki syujet bo'lagi individual motiv sifatida e'tirof etiladi. Masalan, Dostoyevskiy ijodida tez-tez uchraydigan "yerto'laga yashirinib olgan odam" obrazi [12] individual motiv bo'lib, u boshqa adabiyotda kamdan-kam ko'rinadi. Xuddi shuningdek, Cho'lpon asarlarida kuzatiladigan "mahkumlik va ozodlikka intilish" motivini [13] uning shaxsiy individual motivi deyish mumkin. Agar bir yozuvchining bir necha asarida ayni bir motiv qayta takrorlansa va markaziy ahamiyat kasb etsa, bunday motiv **leytmotiv** (yetakchi motiv) darajasiga ko'tariladi. Leytmotiv odatda asarda kalit so'zlar orqali qayta eslatilib, butun asar bo'ylab bog'lovchi g'oya vazifasini bajaradi [14]. Masalan, O'tkir Hoshimovning "Ikki eshik orasi" romanida "qo'ng'iroq ovozi" leytmotiv sifatida asar boshidan oxirigacha takrorlanadi va qahramonlarning ruhiy holatini ifodalovchi ramziy ishora bo'lib xizmat qiladi [15].

Janrlar va adabiy turlar kesimida motivlarni tasniflash adabiyot nazariyasida an'anaviy yondashuvlardan biridir. **Epik, lirik va dramatik** tur asarlarida ustuvor namoyon bo'ladigan motivlar bir-biridan farqlanadi. Masalan, lirika uchun ichki kechinma va hissiyot ifodalovchi motivlar xos: "ilhom parvozi", "qalbning yaralanishi", "yolg'izlik" va hokazo. Lirik janrlarning bir ko'rinishi bo'lmish elegiyada "hayotning foniyligi", "yoshlikning o'tishi", "kuz faslining kelishi" kabi xira kayfiyat motivlari tipik hisoblanadi. Epik asarlarda (masalan, epos va romanlarda) esa, ko'proq voqeaviy motivlar uchraydi: "qahramonlar dueli", "qasos va qatl", "sarguzashtli safar", "taqdirning sinovlari" kabi motivlar epik syujetlar uchun xosdir. Hatto ayrim epik janrlarda (detektiv, sarguzasht romanlarda) o'ziga xos maxsus motivlar takrorlanadi: masalan, detektiv asarlarda "jinoyat izidan borish", "adolat tantanasi" motivlari; qahramonlik eposlarida "qahramonning sinovlardan o'tishi", "do'stning fidoyiligi" motivlari va hokazo. Dramaturgiyada esa syujetni oldinga harakatlantiruvchi konflikt asosida "ayblov va fosh etish", "xonadon ichidagi nizo", "zid qiyofa ostida aldash" singari motivlar ko'p qo'llanadi.

Masalan, tragediyada “ayb va jazo (gunoh va qasos)” motivi tez-tez uchrasa, komediyada “o’zini o’zgaga almashtirish (haqiqiy qahramonning kimligini yashirish)” motivi klassik syujet usullaridan biridir. Ko’rinib turibdiki, har bir janr o’zining poetik talablari va mazmuniy vaznidan kelib chiqib, ma’lum motivlar majmuasini ilgari suradi. Bu jihatdan janr motivlari adabiy an’ana va konvensiyalarning ifodasi sifatida ham qiziqdir – ular asar muallifi bilan kitobxon o’rtasida oldindan tuzilgan “kelishuv” kabi, chunki kitobxon ma’lum janrdagi asardan tegishli motivlarni kutadi.

Motivlarni mazmun xususiyatlariga ko’ra tasniflash ilmiy adabiyotlarda ancha batafsil ishlab chiqilgan. Xususan, qator adabiyotshunoslar turli turkum motivlarni ajratib ko’rsatganlar. Masalan, **mifologik motiv** – mif va afsonalardan kelib chiqqan izchil motiv bo’lib, A.N.Veselovskiy va E.M.Meletinskiy tadqiqotlarida shu tur motivlar alohida o’rganilgan [16]. **Vaziyat-motiv** – muayyan takrorlanuvchi holatni ifodalovchi motiv bo’lib, masalan, *“jang maydonida tanishlarining o’limini ko’rgan qahramonning ruhiy iztirobi”* yoki *“to’satdan begona bolani asrab olish”* kabi vaziyatlar adabiyotda takror motiv holida uchraydi. Bu termin asosan E.Frenzel tadqiqotlarida uchrab, jahon adabiyoti motivlari lug’atida qo’llanilgan [17]. **Harakat motiv** – qahramonning muayyan odatlangan harakatini anglatuvchi motiv: masalan, *“qahramonning og’ir gunoh ortidan tavbaga kelishi”* yoki *“sadoqatli do’stning sohibini qutqarish uchun o’zini fido qilishi”*. Bu atamani R.Trousson ilmiy iste’molga kiritgan bo’lib, Yevropa adabiyotidagi takroriy syujet elementlarini tadqiq etishda qo’llagan [18]. **Obraz-motiv** – muayyan obraz (belgi yoki personaj tipi) bilan bog’liq motiv turidir. Folklorshunos S.Yu.Neklyudov, masalan, *“yovuz o’gay ona”*, *“mehribon qalbli kambag’al”* kabi obrazlarni takrorlanuvchi motivlar sifatida o’rgangan. **Xarakteristik motiv** – qahramon xarakterining bir jihatini ko’rsatuvchi takrorlanuvchi detal motivi bo’lib, R.Trousson va S.Tompson (Stith Thompson) asarlarida tilga olinadi. Masalan, *“qahramonning qizil sochli bo’lishi”*, *“peshonasida nuqsi bo’lishi”* kabi belgilar ayrim asotir va ertaklarda motiv sifatida takrorlanadi. **Manzara (peyzaj) motivi** – tabiat manzarasi yoki makon tasviri orqali takrorlanadigan motiv bo’lib, E.Frenzel jahon adabiyoti motivlari lug’atida *“bog’ motivi”*, *“bo’ron motivi”*, *“sahro motivi”* kabi misollarni keltirgan [19]. **Makondagi motiv (fazoviy motiv)** – M.M.Baxtin tomonidan asosan roman janri tahlilida qo’llanilgan tushuncha bo’lib, Baxtin *“yo’l motivi”*, *“eshik ostonasi motivi”*, *“zug’umli makon motivi”* kabi fazoviy xarakterga ega motivlar syujetdagi o’ziga xos vazifalarni ochib berishini ko’rsatgan (Bu motivlar Baxtinning “xronotop” konsepsiyasi bilan bog’liq) [20]. Nihoyat, **psixologik motiv** – qahramonning ruhiy holati yoki kechinmasini ifodalovchi motiv turi. E.Frenzel, masalan, jahon she’riyatida takrorlanuvchi *“ruhiy tushkunlik”*, *“vahima va paranoya”* motivlarini alohida tasnif qilganini ko’rish mumkin [19]. Bu kabi tasniflar motivologiya sohasida motivlarni tizimli o’rganishga xizmat qiladi va muayyan motivning adabiyotdagi hayotiy tsiklini tushunishga yordam beradi.

Adabiyotshunoslikda motivlarni tasniflashga doir alohida ahamiyatli yondashuv – komparativ-tarixiy tasnif bo’lib, bunda motivlar xalqaro miqyosda taqqosiy o’rganiladi. XX asrning dastlabki yarmida folklor materiallari asosida ilk motivlar indeksleri tuzildi. Jumladan, Thompson indeksi motivlarni mifologik, hayvonlar haqidagi, qahramonlik ertaklari motivlari kabi keng bo’limlarga, so’ngra mayda turlarga ajratib kodlashtirdi. Masalan, ushbu indeksda “qo’rqmas qahramon” motivi, “uch aka-uka”, “uy vazifasini bajarmagan shogird” kabi yuzlab syujet bo’laklari o’z kod raqamiga ega. Bu ishlanma folklor motivlarini belgilash va ulardagi umumiy qonuniyatlarni ko’rishda juda qo’l kelgan bo’lsa, keyinchalik yozma adabiyot

motivlarini ham tizimlashtirishga ta'sir ko'rsatdi [21]. Germaniyalik olim Elisabeth Frenzel esa jahon adabiyoti motivlari lug'atini tuzib, qadimdan XX asrgacha bo'lgan eng mashhur adabiy motivlarni alfavit tartibida tavsiflab berdi [19]. Uning kitobida, masalan, "Adonis motivi", "Uch bo'ri va yetti uloq" kabi miflardan tortib "Donishmand bilan suhbat", "Tangriga sotilgan jon" kabi syujetlar tasniflangan. Shuningdek, Horst Daemmrigh va Ingrid Daemmrigh tomonidan yozilgan "G'arb adabiyotidagi mavzu va motivlar" qo'llanmasi turli davr va region adabiyotlarida qaytariluvchi motiv-mavzularni izchil tarzda ro'yxatga olgan [1]. Bu kabi ilmiy manbalar motivlarni tizimlashtirishning amaliy natijasi bo'lib, adabiy aloqalarni tadqiq etishda qo'llaniladi.

Motivlarning madaniy va milliy o'ziga xosligi masalasiga ham e'tibor qaratish lozim. Yuqorida qayd etilganidek, ko'plab motivlar umuminsoniy tusga ega, arxetipik mazmunga ega bo'lib, turli xalqlar ijodida uchraydi. Biroq har bir milliy adabiyot ularni o'zining madaniy an'analari ruhida talqin etadi va o'ziga xos rang beradi. Masalan, "sadoqatli do'st" motivi Sharq adabiyotida (Alpomish, Farhod va Shirin kabi dostonlarda) o'ziga xos idealizatsiya qilingan obrazlar (Qorajon, Shopur) orqali namoyon bo'lsa, G'arb adabiyotida (masalan, Servantesning Don Kixotida Sancho Pansa obrazi) ko'proq realistik va hatto kinoyaviy tus oladi. Demak, bitta universal motiv turli madaniy muhitda turlicha shakl va funksiyaga ega bo'lishi mumkin. Motivlarning madaniy xususiyatlari ularning milliy adabiy an'ana-dagi ahamiyati bilan ham chambarchas bog'liq. Masalan, O'zbek adabiyotida "Mehmondo'stlik" motivi xalq og'zaki ijodidan tortib zamonaviy hikoyalargacha barqaror uchraydigan milliy motivlardan biri bo'lib, u boshqa adabiyotlarda bu darajada markaziy mavzuga aylangan emas. Badiiy motivlarni tizimlashtirish jarayonida mana shunday milliy koloritni ham hisobga olish kerak bo'ladi. Bu, o'z navbatida, adabiy intertekstualizm va motivlarning tarjima jarayonlaridagi talqinini tushunishga yordam beradi. Masalan, bir milliy adabiyotdagi motivning boshqa bir xalq adabiyotiga o'tib, u yerda yangicha shakl olishi – motiv migratsiyasi va transformatsiyasining qiziqarli manzarasini yaratadi [6].

Yuqoridagi mulohazalardan ko'rinadiki, **badiiy motivlarni tasniflash** masalasi ko'p qirrali nazariy asoslarga ega. Motivni semantik birlik sifatida qarovchi yondashuv (Veselovskiy, Freydenberg va b.) uni mazmunan yaxlit, ramziy obraz deb biladi. Struktural (morfologik) yondashuv esa (Propp, Putilov va b.) motivni syujetning elementar mantiqiy bo'lagi sifatida o'rganadi. Tematik yondashuv (Tomashevskiy, Shklovskiy va b.) motivni mavzuning ajralmas mikroparchasi sifatida tahlil qiladi. Shuningdek, motivning dixotomik nazariyasi (A.Dandes, B.Putilov) motivni motifema (barqaror o'zak) va allomotiv (o'zgaruvchan ko'rinishlar) birligida tahlil qilib, tilshunoslikdagi fonema-allofon analogiyasi asosida tushuntiradi. Bu nazariy yondashuvlarning barchasi yakunida badiiy motiv hodisasini chuqurroq anglashga xizmat qiladi. Xulosa qilib aytganda, motivlarni tizimlashtirish va tasniflashning nazariy asoslari ularning mazmuniy mohiyati, funksional roli, janr va madaniy bog'liqligi kabi omillarga tayangan holda shakllangan. Badiiy motivlar – adabiy matnning "semantik qurilish g'ishtlari" bo'lib, ularni tartibga solib o'rganish orqali biz adabiy asar poetikasi va estetik mohiyatini yanada mukammal anglaymiz. Bu boradagi nazariy bilimlar keyingi boblarda motivlarning amaliy tahlili va konkret adabiy jarayonlardagi o'rnini o'rganishda mustahkam poydevor bo'lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar/Literatury/References:

1. Daemmrigh, Horst S., and Ingrid G. Daemmrigh. Themes and Motifs in Western Literature: A Handbook. Tübingen: Francke, 1987.
2. Хализев В.Е. Теория литературы / В.Е. Хализев. [3-е изд., испр. и доп.]. – М.: Высш. шк., 2002. – 437 с. 301-bet.
3. [https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B2_\(%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B2_(%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0))
4. Томашевский Б.В. Теория литературы. Поэтика / Б.В. Томашевский. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 334 с. 185-bet.
5. Гармаш Л. В. Теория мотива в литературоведении // Наукові записки Харківського національного педагогічного університету імені ГС Сковороди. Сер.: Літературознавство. – 2014. – №. 1 (2). – С. 10-22.
6. Solijonov Y., Qo'chqarov O'. Adabiyotda motivning o'rganilish tarixi // Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2023. – № 3(5). – С. 1117-1123.
7. Meletinskiy E.M. The Poetics of Myth / Eleazar M. Meletinsky; transl. by Guy Lanoue, Alexandre Sadetsky. – London: Routledge, 2013. – 516 p. 110-bet.
8. Frye N. The archetypes of literature // The Kenyon Review. – 1951. – T. 13. – №. 1. – С. 92-110.
9. Jung, C.G. Civilization in Transition / C.G. Jung; Ed. by Gerhard Adler, Michael Fordham, Sir Herbert Read; transl. by R.F.C. Hull. – 1st ed. – London: Routledge, 1964. – 640 p. 395-bet.
11. Sollors W. et al. The Bluish Tinge in the Halfmoons; Or, Fingernails as a Racial Sign: The Study of a Motif // Thematics: New Approaches. – State University of New York Press, 1995.
12. Пушкин А.С. Евгений Онегин / Пушкин А.С. – М.: ДА! Медиа, 2014.
13. <https://www.sparknotes.com/lit/underground/motifs/>
14. Khudayberdiyev A. The artistic concepts of “nation” and “homeland” in Uzbek literature of the 20-30s of the 20th century // SHS Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – T. 195. – С. 01002.
15. Kristen Lee Over. Motif in Literature. <https://www.encyclopedia.com/history/dictionaries-thesauruses-pictures-and-press-releases/motif-literature>
16. Sharipova M. O'tkir Hoshimovning “Ikki eshik orasi” romanida personaj ruhiy holatini ifodalovchi vositalar tahlili // International Conference on Modern Development of Pedagogy And Linguistics. – 2024. – T. 1. – №. 5. – С. 3-7.
17. Murphy T. P. From Veselovskian Motif to Proppian Function // The Fairytale and Plot Structure. – London: Palgrave Macmillan UK, 2015. – С. 29-33.; Ioffe D. East-European Critical Thought: Myth, Religion, and Magic versus Literature, Sign and Narrative. Religions 12: 717 // East-Slavic Religions and Religiosity. – 2021. – С. 1.
18. Amineva V. R. et al. Motif as a concept of comparative poetics // Journal of language and literature. – 2014. – T. 5. – №. 3. – С. 17-21.
19. Arweiler, Alexander. “Thematics: Studies in Subject-Matter and Motifs (CT)”. Brill's New Pauly Online. Brill, 2006.
20. Frenzel, Elisabeth. Motive der Weltliteratur. 3rd ed. Stuttgart: Kroner, 1988.
21. Riikonen H. K. In the Gloom of the Hall”: Chronotopic Motifs in Dubliners // Joyce's Dubliners, Lectures Critiques, Critical Approaches. – 2001. – С. 117-123.
22. https://en.wikipedia.org/wiki/Motif-Index_of_Folk-Literature

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 9 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).